

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 464/2016-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. júna 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosti Lesoochranárskeho zoskupenia VLK, Tulčík 27, zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, vedené pod sp. zn. Rvp 16238/2014, sp. zn. Rvp 16239/2014, sp. zn. Rvp 13585/2015, sp. zn. Rvp 13586/2015 a sp. zn. Rvp 13706/2015 vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 44 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 9 ods. 3 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Sžo 22/2014 a jeho rozsudkom z 24. júla 2014 (Rvp 16238/2014), v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Sžo 12/2014 a jeho rozsudkom z 24. júla 2014 (Rvp 16239/2014), v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Sžo 43/2014 a jeho rozsudkom z 11. júna 2015 (Rvp 13585/2015), v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Sžo 43/2014 a jeho rozsudkom z 27. mája 2015 (Rvp 13586/2015) a v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Sžp 15/2013 a jeho uznesením z 3. júna 2015 (Rvp 13706/2015) a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti Lesoochranárskeho zoskupenia VLK vedené pod sp. zn. Rvp 16238/2014, sp. zn. Rvp 16239/2014, sp. zn. Rvp 13585/2015, sp. zn. Rvp 13586/2015 a sp. zn. Rvp 13706/2015 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 16238/2014.

2. Sťažnosti Lesoochránárskeho zoskupenia VLK odmieta ako zjavne neopodstatnené.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 1. decembra 2014, 5. októbra 2015 a 6. októbra 2015 faxom a 4. decembra 2014, 6. októbra 2015 a 7. októbra 2015 osobne doručené sťažnosti Lesoochránárskeho zoskupenia VLK (ďalej len „sťažovateľ“), ktorými namieta porušenie základných práv podľa čl. 44 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 9 ods. 3 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (ďalej len „Aarhuský dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Sžo 22/2014 a jeho rozsudkom z 24. júla 2014, v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Sžo 12/2014 a jeho rozsudkom z 24. júla 2014, v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Sžo 43/2014 a jeho rozsudkom z 11. júna 2015, v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Sžo 43/2014 a jeho rozsudkom z 27. mája 2015 (ďalej aj „napadnuté rozsudky“) a v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Sžp 15/2013 a jeho uznesením z 3. júna 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“) (spolu ďalej aj „napadnuté konania“, resp. „napadnuté rozhodnutia“).

Z obsahu sťažností a z ich príloh vyplýva, že sťažovateľ sa v správnych konaniach, o ktorých na prvom stupni rozhodovalo Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky – odbor ochrany prírody prípadne odbor výkonu štátnej správy (ďalej len „ministerstvo“), domáhal podľa § 14 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (Správny poriadok) v znení neskorších predpisov postavenia účastníka konania, pretože v predmetných konaniach boli priamo dotknuté jeho práva a právom chránené záujmy podľa Aarhuského dohovoru. Predmetom správnych konaní začatých na podnet [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED] (ďalej len „žiadatelia“) bolo udeľovanie výnimiek z ustanovenia § 35 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane prírody a krajiny“), ktoré sa týkali povolenia výnimky z podmienok ochrany chránených živočíchov – medveďa hnedého. V rámci konaní vo veci samej ministerstvo ako prvostupňový správny orgán konalo so sťažovateľom ako s účastníkom konania a doručilo mu rozhodnutia, ktorými bola povolená výnimka zo zákazu usmrtiť – odstreliť – jedného jedinca medveďa hnedého v príslušnom poľovnom revíri.

Proti rozhodnutiam ministerstva podal sťažovateľ rozklady, o ktorých rozhodol minister životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „minister“) rozhodnutiami, ktorými zastavil konania o rozkladoch sťažovateľa z dôvodu, že odpadol dôvod na konanie, t. j. z dôvodu, že rozhodnutia ministerstva o povoleniach na usmrtenie chráneného živočícha – medveďa hnedého – podľa § 89 ods. 3 zákona o ochrane prírody stratili platnosť uplynutím času, na ktoré bolo vydané (vo veciach vedených pod sp. zn. Rvp 16238/2014, sp. zn. Rvp 16239/2014, sp. zn. Rvp 13585/2015, sp. zn. Rvp 13586/2015, pozn.).

Proti rozhodnutiam ministra podal sťažovateľ žaloby Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“), ktorými sa domáhal preskúmania zákonnosti týchto rozhodnutí a zároveň ich zrušenia. Krajský súd o týchto žalobách rozhodol tak, že ich zamietol.

Proti rozsudkom krajského súdu podal sťažovateľ odvolania, o ktorých rozhodol najvyšší súd napadnutými rozsudkami tak, že rozsudky krajského súdu potvrdil.

Vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 13706/2015 minister rozhodol o rozklade tak, že ho zamietol a rozhodnutie ministerstva potvrdil.

Proti rozhodnutiu ministra podal sťažovateľ krajskému súdu žalobu, ktorou sa domáhal preskúmania zákonnosti tohto rozhodnutia. O žalobe rozhodol krajský súd rozsudkom tak, že ju zamietol.

Proti rozsudku krajského soudu podal stěžovatel odvolání. V odvolacím konání rozhodl nejvyšší soud tak, že napadnutým uznesením rozsudek krajského soudu zrušil a konání zastavil. Nejvyšší soud v napadnutém uznesení poukázal na stanovisko správního kolegia nejvyššího soudu č. Snj 72/2013 z 24. 6. 2014, *«podľa ktorého „neplatnosť povolenej výnimky o povolení na odstrel chráneného živočích uplynutím času, na ktorý bola výnimka povolená, má za následok, že odpadol predmet konania, lebo výnimka, ktorá bola obsahom rozhodnutia už zanikla a neexistuje. Správny orgán preto môže (ba dokonca musí) zastaviť konanie o výnimke a to v ktoromkoľvek štádiu správneho konania.“»*.

Zo skutočností uvedených v sťažnostiach je zrejmé, že najvyšší súd v napadnutých rozsudkoch akceptoval právny názor ministra, ktorý zastavil konanie o rozklade sťažovateľa z dôvodu, že platnosť výnimky zanikla plynutím času, čím odpadol dôvod na konanie. V napadnutom uznesení najvyšší súd sám zastavil odvolacie konanie, vychádzajúc v zásade z toho istého právneho názoru, že zánikom výnimky odpadol dôvod konania. Z uvedených skutočností vyplýva, že právna podstata napadnutých rozsudkov najvyššieho súdu a napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a konaní, ktoré predchádzali ich vydaniu, je v zásade totožná.

Sťažovateľ v sťažnostiach týkajúcich sa napadnutých rozsudkov najvyššieho súdu poukazuje na to, že konanie o udelenie výnimky je *„konaním, ktoré začína na žiadosť žiadateľa. Takto je to aj v predmetnom konaní, ktoré začalo na žiadosť žiadateľa, ktorým sa domáhal udelenia výnimky zo zákazov ust. v § 35 ods. 1 ZOPK. Sťažovateľovi nie je známe a ani z rozhodnutia žalovaného správneho orgánu nevyplýva skutočnosť, že by žiadateľ zbral svoju žiadosť o udelenie výnimky späť. Pre sťažovateľa je nie len neakceptovateľným, ale aj absolútne nezrozumiteľným, podľa ktorého odpadnutím dôvodu na konanie je skutočnosť, že uplynula lehota uvedená v prvostupňovom rozhodnutí, ktoré obmedzilo časovú platnosť povolenej výnimky...“*.

Sťažovateľ v sťažnostiach týkajúcich sa napadnutých rozsudkov najvyššieho súdu argumentuje tiež tým, že rozhodnutia ministerstva o povolení výnimky v dôsledku

podaného rozkladu neboli právoplatné ani vykonateľné, pričom poukazuje na § 52 ods. 2, § 55 ods. 1 a § 61 ods. 3 Správneho poriadku.

Následne sťažovateľ spochybňuje právny záver ministra o odpadnutí dôvodu konaní, ktorý viedol k zastaveniu konaní o rozkladoch, ktorý akceptovali aj konajúce súdy – krajský súd aj najvyšší súd. Podľa sťažovateľa takýto právny názor *„ho zbavuje možnosti účinne konať pred správnymi orgánmi v konaniach týkajúcich sa ochrany prírody, keďže rozhodnutia o udelení výnimiek a súhlasov podľa ZOPK sú rozhodnutiami, ktorých časová platnosť je prakticky bezvýnimočne obmedzená a nie je možné dosiahnuť taký stav, aby k preskúmaniu rozhodnutia súdom došlo pred uplynutím platnosti uvedenej výnimky. Za uvedeného stavu je potom možnosť sťažovateľa domôcť sa reálneho a efektívneho využitia práva podľa čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru menej než imaginárna.“*

Podľa sťažovateľa podmienka časovej platnosti výnimky sa nemôže uplatniť aj z dôvodu, že proti rozhodnutiam ministerstva podal rozklad, preto tieto rozhodnutia neboli právoplatné a ani vykonateľné.

Sťažovateľ v sťažnosti týkajúcej sa napadnutého uznesenia najvyššieho súdu poukazuje na to, že *„obsah uvedeného stanoviska najvyššieho súdu nepovažuje za reflektujúci platnú právnu úpravu, vrátane práva sťažovateľa na účinnú účasť v konaniach týkajúcich sa ochrany životného prostredia, napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu bolo vydané v konaní, na ktoré nedopadá ani uvedené stanovisko.“*

Je nepochybné, že sťažovateľ podal žalobu proti právoplatnému rozhodnutiu správneho orgánu, ktoré bolo spôsobilým predmetom súdneho prieskumu.

Túto vlastnosť správne rozhodnutie nemôže v priebehu konania stratiť a stať sa zo spôsobilého nespôsobilým predmetom súdneho prieskumu.“

V sťažnosti týkajúcej sa napadnutého uznesenia najvyššieho súdu sťažovateľ poukazuje na § 248, § 250d ods. 3 a § 250i ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), pričom uvádza, že *„pokiaľ najvyšší súd zastavil konanie bez toho, aby na*

to existoval zákonom v ust. § 248 O. s. p. predvídaný dôvod, odňal tým sťažovateľovi možnosť konať pred súdom“.

Sťažovateľ tiež poukazuje na rozhodovanie najvyššieho súdu v iných konaniach s tým, že najvyšší súd zastavil tieto konania bez ohľadu na to, či sťažovateľ podal návrh na odklad vykonateľnosti rozhodnutí o povolení výnimiek, resp. rozhodnutí ministra o rozkladoch sťažovateľa.

V týchto súvislostiach sťažovateľ v sťažnostiach poukazuje na právny názor najvyššieho súdu v rozsudku sp. zn. 1 Sžp 3/2011 zo 17. apríla 2012, ktorý skúmal právny záujem sťažovateľa na pokračovanie v konaní. Rovnako tak sťažovateľ poukazuje na právne závery najvyššieho súdu v rozhodnutiach sp. zn. 1 Sžp 6/2013 z 24. septembra 2013 a sp. zn. 1 Sžp 13/2013 z 13. mája 2014, ktoré svedčia o „*neprijateľnosti tohto názoru*“.

Sťažovateľ ďalej uvádza, že zmyslom jeho účasti v predmetných konaniach je podaniami, návrhmi a využívaním opravných prostriedkov zabezpečiť naplnenie svojho poslania, ktorým je ochrana prírody prostriedkami, ktoré mu právny poriadok Slovenskej republiky dáva k dispozícii. Imanentnou súčasťou ochrany prírody je rozhodovanie orgánov prírody, ktoré je v súlade s právnymi predpismi Slovenskej republiky na úseku ochrany prírody, ako aj s právnymi predpismi upravujúcimi konanie pred takýmito orgánmi. Sťažovateľ sa postupom správnych orgánov a konajúcich všeobecných súdov cíti byť ukrátený na svojich právach, keďže konania o žiadostiach žiadateľov boli zastavené bez toho, aby na to bol právny dôvod, a zároveň sa tým správny orgán i konajúce súdy vyhli svojej povinnosti preskúmať správnosť a zákonnosť napadnutého rozhodnutia správneho orgánu (ministerstva, pozn.).

Takýto postup robí práva sťažovateľa ako účastníka správneho konania, postavenie ktoré mu vyplýva z čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru, „*abstraktnými a imaginárnymi bez možnosti reálne sa domôcť preskúmania nezákonného rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu*“ a súčasne je „*v priamom rozpore s rozsudkom Súdného dvora Európskej únie, Veľkej komory C-240/09 zo dňa 8. 3. 2011, ktorý konštatoval potrebu*

výkladu čl. 9 ods. 3 tohto dohovoru tak, aby organizácia na ochranu životného prostredia, akou je Lesoochranárske zoskupenie VLK, mohla napadnúť na súde rozhodnutie prijaté v rámci správneho konania, ktoré by mohlo byť v rozpore s právom Európskej únie v oblasti životného prostredia. “.

Postup najvyššieho súdu ako poslednej inštancie podľa sťažovateľa v skutočnosti znamená, že sťažovateľ bol nielen v tomto konaní, ale aj v mnohých ďalších konaniach o žalobách sťažovateľa zbavený možnosti reálne sa domôcť preskúmania zákonnosti rozhodnutí v oblasti ochrany prírody. Akceptovanie právneho názoru, ktorý je uvedený aj v napadnutých rozsudkoch najvyššieho súdu, prípadne v napadnutom uznesení najvyššieho súdu, nevedie podľa sťažovateľa k naplneniu zmyslu jeho účasti a účasti iných organizácií v konaniach podľa zákona o ochrane prírody, keďže tým „zmyslom je podľa sťažovateľa možnosť domôcť sa zákonného, meritórneho, právoplatného rozhodnutia o otázke, ktorá je predmetom konania pred správnymi orgánmi. Opačný výsledok účasti sťažovateľa v konaní, teda zastavenie konania pre uplynutie času, na ktorý je výnimka či súhlas udelený, v skutočnosti znamená, že sťažovateľ môže podávať opravné prostriedky, môže podávať žaloby bez toho, aby bolo reálne očakávať akýkoľvek skutočný dopad na rozhodnutie vydané v správnom konaní vrátane dopadu na realizáciu činnosti, na ktorú bola výnimka udelená. “.

Na základe uvedeného sťažovateľ žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených práv podľa ústavy, dohovoru a Aarhuského dohovoru napadnutými rozsudkami najvyššieho súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu a jeho postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu, zrušil napadnuté rozsudky najvyššieho súdu a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a veci vrátil na nové konanie a rozhodnutie. Sťažovateľ zároveň žiada, aby ústavný súd vyslovil zákaz najvyššiemu súdu pokračovať v namietanom porušovaní označených práv. Napokon sa sťažovateľ domáha úhrady trov konania.

V sťažnostiach vedených pod sp. zn. Rvp 13585/2015, sp. zn. Rvp 13586/2015 a sp. zn. Rvp 13706/2015 sťažovateľ zároveň navrhuje, aby ústavný súd prerušil konanie

„až do skončenia konania vedeného pred Súdnyim dvorom Európskej únie v konaní vedenom pod sp. zn. C-243/15“. Tento návrh sťažovateľ odôvodňuje takto:

«... Aarhuský dohovor je súčasťou komunitárneho práva... rozhodovanie o sťažnostiach sťažovateľa je založené na výklade práva Európskej únie. V tejto súvislosti sťažovateľ dáva do pozornosti ústavnému súdu, že v konaní vedenom na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 4 Sžp/4/2013, v ktorom sa rieši druhovo rovnaká otázka teda, či je možné meritórne nepreskúmať na základe žaloby Lesoochranárskeho zoskupenia VLK, rozhodnutie orgánov ochrany prírody na základe uplynutia času. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 4 Sžp/4/2013 zo dňa 14. 4. 2015 prerušil konanie a predložil Súdnyim dvorom Európskej únie podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prejudiciálnu otázku na rozhodnutie: „Je možné právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces, ktoré je zakotvené v čl. 47 Charty základných práv Európskej únie, v prípade tvrdenej porušenia práva na vysokú úroveň ochrany životného prostredia vykonaného predovšetkým pre podmienky Európskej únie Smernicou Rady č. 92/43/EHS z 21. 5. 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín, t. j. najmä napomáhať hľadaniu stanoviska v spojení s verejnosťou k projektu, ktorý môže pravdepodobne významne ovplyvniť osobitne chránené územia sústredené pod európsku ekologickú sústavu s názvom NATURA 2000, a právo, ktorého uplatnenia sa v zmysle čl. 9 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia a v medziach naznačených prostredníctvom rozsudku Súdneho dvora Európskej únie spisová značka C - 240/09 zo dňa 8. 3. 2011 domáha žalobca ako nezisková organizácia založená na ochranu životného prostredia na vnútroštátnej úrovni, spravodlivo naplniť aj takým postupom vnútroštátneho súdu, ktorý zastaví súdny prieskum v spore o preskúmanie rozhodnutia o nepriznaní postavenia účastníka v správnom konaní o vydanie súhlasu, ako je tomu vo veci samej, a odkáže ho na podanie žaloby ako opomenutého účastníka v uvedenom správnom konaní?“ ...

Je nesporné, že v prejudiciálnom konaní C-243/15 pred Súdnyim dvorom Európskej únie sa rieši otázka, týkajúca sa výkladu zmlúv a aktov orgánov Európskej únie, ktorá úzko súvisí s podstatou podávanej sťažnosti. Uvedená otázka spočíva v tom, či je možné odoprieť mimovládnej organizácii, zaoberajúcej sa otázkami životného prostredia, právo na

prieskum rozhodnutia, ktoré napadla na súde s poukázaním na to, že čas, počas ktorého sa mala vykonať činnosť, na ktorú napadnuté rozhodnutie orgánu ochrany prírody udelilo výnimku, či súhlas, v čase súdneho prieskumu už uplynul.»

II.

II.1 K spoločnému prerokovaniu vecí

Podľa § 31a ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak tento zákon neustanovuje inak a povaha vecí to nevylučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

V zmysle § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie vecí, ktoré sa u neho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, v súlade s citovaným § 31a ods. 1 uvedeného zákona je však možné v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane ustanovenie § 112 ods. 1 OSP.

S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 16238/2014, sp. zn. Rvp 16239/2014, sp. zn. Rvp 13585/2015, sp. zn. Rvp 13586/2015 a sp. zn. Rvp 13706/2015 a z tohto obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť uvedených sťažností rozhodol ústavný súd, uplatniac citované právne normy, tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto uznesenia.

II.2 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 44 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 9 ods. 3

Aarhuského dohovoru napadnutými rozsudkami a uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa čl. 44 ods. 1 ústavy každý má právo na priaznivé životné prostredie.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Podľa čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru navyše bez toho, aby boli dotknuté procesy preskúmania uvedené v odsekoch 1 a 2, každá strana zabezpečí, ak sú splnené podmienky uvedené v jej vnútroštátnom práve, ak sú nejaké, aby členovia verejnosti mali prístup k správne alebo súdne konaniu umožňujúcemu napadnutie úkonov a opomenutí súkromných osôb a orgánov verejnej moci, ktoré sú v rozpore s jej vnútroštátnym právom v oblasti životného prostredia.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu, resp. jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom

by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Integrálnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (III. ÚS 209/04).

Aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že čl. 6 ods. 1 dohovoru zaväzuje súdy odôvodniť svoje rozhodnutia, ale nemožno ho chápať tak, že vyžaduje, aby na každý argument strany bola daná podrobná odpoveď. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia. Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie vyplývajúcu z čl. 6 ods. 1 dohovoru, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu. Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, bod 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. 5. 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998).

Ústavný súd poukazuje na to, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy

(čl. 46 až čl. 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

Úlohou všeobecného súdu pri rozhodovaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí správnych orgánov v zmysle čl. 46 ods. 2 poslednej vety ústavy je zisťovať, či rozhodnutie správneho orgánu, zákonnosť ktorého má byť predmetom súdneho preskúmania, je vzhľadom na jeho obsah spôsobilé týkať sa základných práv alebo slobôd. V prípade, ak súd zistí, že to tak je, takéto rozhodnutie nesmie byť vylúčené zo súdneho preskúmania. Základnému právu uvedenému v čl. 46 ods. 2 ústavy preto zodpovedá taký postup súdu, v rámci ktorého hodnotí nielen formálne znaky rozhodnutia predloženého mu na súdne preskúmanie, ale aj to, či sa toto rozhodnutie svojím obsahom nedotýka niektorého zo základných práv alebo slobôd účastníka konania. Postup súdu, v ktorom zanedbal niektorý z týchto prvkov, zakladá porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 2 ústavy (III. ÚS 43/03, II. ÚS 236/02, II. ÚS 50/01, IV. ÚS 228/2011).

Uvedené východiská bol povinný dodržiavať v konaní a pri rozhodovaní o veciach sťažovateľa aj najvyšší súd, preto bolo úlohou ústavného súdu v rámci predbežného prerokovania sťažností aspoň rámcovo posúdiť, či ich skutočne rešpektoval, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná, a na tomto základe formulovať záver, či sťažnosti nie sú zjavne neopodstatnené.

Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že v skutkovo i právne podobnej veci už zaujali právny názor aj iné senáty ústavného súdu, ktoré sťažnosti sťažovateľa odmietli pre zjavnú neopodstatnenosť (porov. I. ÚS 783/2014, I. ÚS 217/2015, II. ÚS 758/2015, III. ÚS 50/2016). Keďže ústavný súd nedospel po predbežnom prerokovaní k odchylnému právnemu názoru, vychádzal v prerokovávanej veci aj z citovaných rozhodnutí ústavného súdu (a contrario § 6 zákona o ústavnom súde).

Po oboznámení sa s napadnutými rozsudkami a napadnutým uznesením najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že tieto rozhodnutia najvyššieho súdu vychádzajú zo zjednocujúceho stanoviska správneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. Snj 72/2013 z 24. júna 2013 „... na zjednotenie výkladu § 82 ods. 9 písm. a) a § 89 ods. 3 písm. b) zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane prírody“) o dôsledkoch neplatnosti povolenia na usmrtenie chráneného živočícha na priebeh súdneho konania...“, ktorým sa zjednotila odlišná rozhodovacia činnosť senátu „1Sžp“ a „10Sžp“ najvyššieho súdu, konkrétne v právoplatných rozsudkoch senátov správneho kolégia najvyššieho súdu v konaniach sp. zn. 10 Sžp 6/2013 a sp. zn. 1 Sžp 6/2013.

Správne kolégium najvyššieho súdu zaujalo toto stanovisko: *«Neplatnosť povolenej výnimky o povolení na odstrel chráneného živočícha – medveďa hnedého spôsobená uplynutím času, na ktorý bola výnimka povolená má za následok, že odpadol predmet konania, lebo výnimka, ktorá bola obsahom rozhodnutia už zanikla a neexistuje. Správny orgán preto môže (ba dokonca musí) zastaviť konanie o výnimke, a to v ktoromkoľvek štádiu správneho konania.*

Samotný zákon o ochrane prírody dáva do právomoci orgánu ochrany prírody povinnosť zastaviť konanie, ak dôvod na konanie odpadol a súčasne zakotvuje, že rozhodnutie vydané podľa tohto zákona stráca platnosť uplynutím času, na ktoré bolo vydané. V dôsledku toho je zrejmé, že „odpadnutím dôvodu na konanie“ treba rozumieť v prípade časovo limitovaného rozhodnutia aj stratu „platnosti rozhodnutia“ v dôsledku uplynutia času, na ktoré bolo vydané.

Ústredný orgán štátnej správy, ktorý koná o rozklade preto musí konanie o udelenie výnimky zastaviť tak, ako mu to ukladá § 82 ods. 9 písm. a) zákona o ochrane krajiny. Toto zákonné ustanovenie priamo ustanovuje, že orgán ochrany prírody konanie podľa tohto zákona zastaví, ak dôvod na konanie odpadol. Ak správny orgán postupoval v súlade s týmto zákonným ustanovením, povinnosťou súdu prvého stupňa je žalobu proti takémuto jeho rozhodnutiu zamietnuť, keď navyše takýmto rozhodnutím nedochádza k založeniu, zmene alebo zrušeniu oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb a ani

práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb už nimi nemôžu byť priamo dotknuté.

Aj Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom Náleze z 1. júla 2008, sp. zn. III. ÚS 341/2007 o. i. konštatoval, že v aplikačnej činnosti štátnych orgánov treba zohľadniť účel zákona. Uviedol: „nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov zahrňujúcej aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu. Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 Ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 Ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona.

Ak žalobca nepreukázal ukrátenie na svojich subjektívnych právach, ktoré mu malo vzniknúť rozhodnutím o zastavení konania, je namieste, aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa o zamietnutí žaloby potvrdil ako vecne správny. Najvyšší súd zdôrazňuje, že súd v správnom súdnictve nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý na základe žalôb posudzuje iba právne otázky napadnutého postupu alebo rozhodnutia orgánu verejnej správy; správny súd neposudzuje účelnosť a vhodnosť správneho rozhodnutia.

Základným cieľom konania v správnom súdnictve podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku je preskúmať zákonnosť len takých rozhodnutí a postupov správnych orgánov ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté.

Zákonným predpokladom podania správnej žaloby v správnom súdnictve je teda skutočnosť, že žalobca bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím, ktoré je nezákonné (pozri R 62/1998). Správny súd musí skúmať preukázanie ukrátenia práv žalobcu nezákonným rozhodnutím ex offo. Ak žalobca nebol žiadateľom o udelenie výnimky k odstrelu medveďa hnedého a ak výnimka k odstrelu bola povolená žiadateľovi len na dobu určitú, ktorá v priebehu konania o jej udelenie uplynula, potom treba skúmať, či žalobcovi

vznikla ujma na právach tým, že žalovaný zastavil rozkladové konanie z dôvodu uplynutia doby, na ktorú bola táto výnimka k odstrelu udelená. Ak žalobca nepreukázal ukrátenie na svojich právach, ktoré mu vzniklo rozhodnutím o zastavení rozkladového konania, potom súd prvého stupňa musí žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného o zastavení konania o rozklade zamietnuť.

Ak došlo k uplynutiu lehoty na odstrel chráneného živočícha až v priebehu konania o rozklade, potom správny orgán musí zastaviť konanie celé. Ak však dôjde len k zastaveniu konania o rozklade, aj potom s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu č. R 103/2011, formálne zopakovanie administratívneho konania nepredstavuje pre účastníka vo vzťahu k skutkovej stránke veci reálnu možnosť dosiahnuť rozhodnutie v jeho prospech a za takýchto okolností platí, že nie každé porušenie procesného predpisu má za následok porušenie práv účastníka konania. Platí to najmä vtedy, ak sa účastníkovi inak vyhovie vo veci samej, kedy duplicitne reparaovať čiastkové pochybenia nie je potrebné.

Zákon o ochrane prírody dáva do právomoci orgánu o ochrane prírody zastaviť konanie, ak dôvod na konanie odpadol a súčasne zakotvuje, že rozhodnutie vydané podľa tohto zákona stráca platnosť uplynutím času, na ktoré bolo vydané. Za takýchto okolností „odpadnutím dôvodu na konanie“ treba rozumieť v prípade časovo limitovaného rozhodnutia aj stratu „platnosti rozhodnutia“ ako právny dôvod, ktorý má za následok odpadnutie predmetu konania v dôsledku uplynutia času, na ktoré bolo vydané. Neplatnosť výnimky nemožno spájať len so skutočnosťou, že predmet konania zanikol napr. uhynutím zvieratá (medveďa hnedého).

Ak podľa § 82 ods. 9 písm. a) v spojení s § 89 ods. 3 písm. b) zákona o ochrane prírody došlo k zastaveniu správneho konania z dôvodu, že uplynutím času, ktorým bolo uplynutie lehoty na odstrel chráneného živočícha – medveďa hnedého, odpadol dôvod na konanie o povolení výnimky, je takýto postup a rozhodnutie v súlade so zákonom.

Ak rozhodnutie orgánu ochrany prírody o povolení na usmrtenie chráneného živočícha – medveďa hnedého podľa § 89 ods. 3 zákona o ochrane prírody stratilo platnosť uplynutím času, na ktoré bolo vydané, odpadol dôvod na ďalšie konanie o povolenie takejto výnimky. Rozhodnutie orgánu ochrany prírody podľa § 82 ods. 9 písm. a) zákona o ochrane prírody správneho orgánu potom nemá predmet konania, lebo takýmto predmetom konania nie je zviera, na odstrel ktorého bola potrebná výnimka, ale predmetom správneho konania

je právna podmienka, ktorou je samotná výnimka. Ak takáto výnimka neexistuje, lebo jej platnosť zanikla, potom súčasne odpadol aj predmet správneho konania a súd prvého stupňa musí zamietnuť žalobu proti takémuto rozhodnutiu zastavení konania o neplatnej výnimke zamietnuť. Znamená to, že aj vtedy, ak čas, na ktorý bolo vydané rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa na povolenie odstrelu uplynie ešte pred právoplatnosťou tohto rozhodnutia, zaniká dôvod na konanie aj v konaní o rozklade, ktorý bol proti nemu podaný. Aj toto uplynutie času spôsobuje nevyhnutnosť zastavenia konania, lebo inak by orgán konajúci o rozklade už nemohol neplatné rozhodnutie skúmať a prípadne ho zrušiť, zmeniť alebo potvrdiť, či rozklad zamietnuť. Samotný formálny priebeh konania o rozklade by nepredstavoval pre účastníka konania reálnu možnosť dosiahnuť rozhodnutie v jeho prospech a bolo by v rozpore so zásadou materiálnej pravdy aj v rozpore so zásadou hospodárnosti konania. Súd aj správny orgán musia pritom zásadu zisťovania skutočného stavu veci uplatňovať súčasne so zásadou hospodárnosti tak, aby nedochádzalo k zbytočnému predlžovaniu konania a aby sa neprimerane nezvyšovali náklady konania.

Iný výklad zákona by smeroval len formálnemu zopakovaniu konania o rozklade bez toho, aby umožňovalo účastníkovi konania reálnu možnosť dosiahnuť materiálne iné rozhodnutie v jeho prospech a bolo by v rozpore aj so zásadou hospodárnosti správneho konania, ktorá je zakotvená v § 3 ods. 3 správneho poriadku.»

Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom a dôvodmi stanoviska správneho kolégia najvyššieho súdu a po preskúmaní napadnutých rozsudkov a napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a postupu, ktorý predchádzal ich vydaniu, dospel k záveru, že argumentácia sťažovateľa v sťažnostiach nespochybňuje ústavnú udržateľnosť právnych záverov najvyššieho súdu. Tieto právne závery nie sú arbitrárne, napadnuté rozsudky a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodnené, preto sú ústavne akceptovateľné.

Po preskúmaní napadnutých rozsudkov a napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd v nich po materiálnej stránke zjavne vychádzal zo stabilného interpretačného prístupu k aplikácii ustanovení piatej časti Občianskeho súdneho poriadku regulujúcich podstatu správneho súdnictva a jeho účelové zameranie

v právnom štáte. Tento prístup najvyššieho súdu je predznačený jeho ustálenou judikatúrou, ktorá je premietnutá napr. do rozhodnutia sp. zn. 4 SŽ 98-102/02 zo 17. decembra 2002, v ktorom sa uvádza: „rozhodnutie sa nezrušuje iba preto, aby sa zopakoval proces a odstránili formálne vady, ktoré nemôžu privodiť vecne iné, či výhodnejšie rozhodnutie pre účastníka. Ustanovenie § 250i ods. 3 OSP jasne zakladá prekážku, účelom ktorej je zabrániť zrušovaniu rozhodnutí správnych orgánov zo strany správnych súdov, ktoré sú po hmotnoprávnej stránke nezvratné, t. j. ich zmenu nemožno dosiahnuť opakovaním procesu pre vady správneho konania. Neznamená to však, že správne orgány nemusia rešpektovať základné zásady správneho konania, medzi ktoré nepochybne patrí zásada súčinnosti správneho orgánu a účastníkov konania, avšak pokiaľ porušenie tejto zásady nemá, tak ako v danom prípade, vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia, smerovalo by zrušenie napadnutého rozhodnutia k čisto formalistickému zopakovaniu správneho konania.“

Účastník konania (sťažovateľ) si sám musí uvedomovať potrebu reálneho dopadu súdneho rozhodnutia nielen na procesné práva a povinnosti účastníka správneho konania, ale aj na jeho reálnu možnosť privodiť vecne iné, či pre účastníka konania výhodnejšie postavenie.

Ústavný súd zdôrazňuje, že ani sťažnosťami napadnuté rozsudky, prípadne napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nie sú spôsobilé porušiť právo sťažovateľa účinne sa zúčastniť konania vedeného ministerstvom vo veci povolenia výnimky z ochrany medveďa hnedého podľa § 35 ods. 1 písm. a) zákona o ochrane prírody. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na skutočnosť, že sťažovateľ si síce prostredníctvom sťažností právo zúčastniť sa týchto konaní chráni, avšak neuvádza, akým spôsobom by ho chcel v konkrétnych okolnostiach posudzovaných vecí realizovať. Ak by aj súdy v správnom súdnictve sťažovateľovi vyhovelí a ním napadnuté administratívne rozhodnutia zrušili, a veci vrátili ministerstvu na ďalšie konania, ministerstvo by nemalo inú možnosť, len svoje konania zastaviť, pretože ich predmet – výnimky – zanikol uplynutím času, na ktorý boli povolené, pričom nejde o konania, ktoré by bolo možné začať z úradnej povinnosti. Osobitne je možnosť účinne realizovať práva podľa Aarhuského dohovoru sťažovaná v prípade, keď na

základe platne udelenej výnimky už došlo k odstrelu chráneného živočícha (medveďa hnedého).

Ústavný súd už uviedol (II. ÚS 758/2015), že správne súdnictvo je primárne prostriedkom ochrany subjektívnych práv adresáta výkonu verejnej správy v jej najrôznejších podobách. Len sekundárne je kritériom poskytovania tejto ochrany zákonnosť verejno-mocenských aktivít verejnej správy. Inými slovami, správne súdnictvo v systéme právneho štátu nemá slúžiť naprávaniu nezákonnosti vo verejnej správe bez akéhokoľvek zreteľa na dopad eventuálne zistenej nezákonnosti na subjektívno-právnu pozíciu dotknutého. Preto nemožno vyhovieť takému návrhu na začatie konania v správnom súdnictve, ktorého prerokovanie síce vedie k zisteniu formálneho rozporu činnosti verejnej správy so zákonom, no zároveň v ňom nebude preukázaný žiaden zásah do individuálnej sféry navrhovateľa. Účelom správneho súdnictva nie je náprava nezákonnosti vo verejnej správe, ale účinná ochrana subjektívnych práv fyzickej osoby alebo právnickej osoby, voči ktorej je verejná správa v jednotlivom prípade vykonávaná.

Vo vzťahu k sťažovateľovým námietkam, ktorými poukazuje na iné rozhodnutia najvyššieho súdu v jeho porovnateľných veciach, ústavný súd odkazuje na už uvedené zjednocovacie stanovisko správneho kolégia najvyššieho súdu č. Snj 72/2013 z 24. júna 2014, ktorým bola využitá zjednocovacia právomoc priznaná kolégiám najvyššieho súdu podľa § 21 ods. 3 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“). Zákonou podmienkou využitia uvedenej právomoci kolégia najvyššieho súdu je zistenie, že došlo k rozdielom vo výklade právnych noriem v právoplatných rozhodnutiach senátov toho istého kolégia. Zjednocovacia právomoc kolégií najvyššieho súdu smeruje k napĺňaniu právnej istoty ako imanentného znaku právneho štátu (napr. PL. ÚS 36/95), ktorého súčasťou je požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99). Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno

objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná (m. m. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 328/05).

Aj z rozsudku ESĽP vo veci Beian v. Rumunsko zo 6. 12. 2007 vyplýva, že rozdielna judikatúra v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je prirodzenou súčasťou vnútroštátneho súdneho systému (v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený na precedensoch ako prameňoch práva). K rozdielnej judikatúre prirodzene dochádza aj na úrovni najvyššej súdnej inštalácie. Z hľadiska princípu právnej istoty je ale dôležité, aby najvyššia súdna inštalácia pôsobila ako regulátor konfliktov judikatúry a aby uplatňovala mechanizmus, ktorý zjednotí rozdielne právne názory súdov v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach.

Ústavný súd konštatuje, že vo sfére, ktorá viedla sťažovateľa k iniciácii viacerých konaní v správnom súdnictve, najvyšší súd postupoval v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi zo zákona o súdoch, z princípu právneho štátu (čl. 1 ods. 1 ústavy), ako aj judikatúry ESĽP, keď prijal zjednocovacie stanovisko. Právny význam zjednocovacieho stanoviska z 24. júna 2014 spočíva v tom, že odo dňa jeho vydania sú ním senáty správneho kolégia najvyššieho súdu v záujme zabezpečenia právnej istoty viazané, t. j. pri nezmenenej právnej úprave sú povinné toto stanovisko rešpektovať a z neho pri posudzovaní tzv. správnych žalôb v identických alebo obdobných prípadoch vychádzať, a to bez ohľadu na svoje predchádzajúce rozhodnutia. K takým rozhodnutiam patria aj tie, na ktoré sťažovateľ vo svojich sťažnostiach argumentačne poukazuje (rozhodnutie vo veci sp. zn. 1 Sžp 6/2013 z 24. septembra 2013 a rozhodnutie vo veci sp. zn. 1 Sžp 13/2013 z 13. mája 2014).

Pokiaľ ide o sťažnosťou napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, toto nemalo za následok nevyhovenie sťažovateľovej žalobe, teda nešlo o rozhodnutie, ktoré by mu privodilo negatívny výsledok z vecného hľadiska. Najvyšší súd napadnutým uznesením o sťažovateľovej správnej žalobe konanie zastavil, čím mu privodil negatívny výsledok procesného charakteru, ale bez meritórneho vysporiadania sa so žalobnými dôvodmi. Zistený fakt má priamu súvislosť s obsahom základného práva na súdnu ochranu a vo sfére

správneho súdnictva nepochybne aj so základným právom zaručeným čl. 46 ods. 2 ústavy, pretože nezákonné procesné zastavenie konania môže nadobudnúť až rozmery odmietnutia spravodlivosti (napr. m. m. III. ÚS 467/2015).

V tejto súvislosti však ústavný súd musí opätovne podčiarknuť svoje postavenie nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti oddeleného od sústavy všeobecného súdnictva (čl. 124 ústavy). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01).

Podstata základného práva na súdnu ochranu i základného práva zaručeného čl. 46 ods. 2 ústavy v sťažovateľových veciach vyžadovala, aby súdy v správnom súdnictve zabezpečili nápravu eventuálneho nezákonného ukrátenia sťažovateľa na jeho právach či právom chránených záujmoch. Ako však už bolo uvedené, konkrétne okolnosti posudzovaných vecí neumožňovali správnym súdom takto vymedzený účel naplniť, pretože v čase ich rozhodovania už prípadné zásahy do sťažovateľových práv nepôsobili. Uplynula totiž doba, počas ktorej bolo možné využiť administratívnymi rozhodnutiami zakotvené práva, priznanie a následný výkon ktorých sa sťažovateľ svojimi správnymi žalobami snažil odvrátiť. Napadnuté rozsudky a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nevykazujú znaky svojvôle a sú dostatočne odôvodnené, a preto ústavný súd nie je oprávnený a ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04), pričom v tejto situácii nemá ani dôvod zasahovať do právnych názorov najvyššieho súdu vyslovených v napadnutých rozsudkoch a napadnutom uznesení.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľove námietky, na ktorých založil svoje tvrdenie o porušení základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a 2

ústavy, sú nedôvodné, čo zakladá dôvod na odmietnutie sťažností podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnených.

Obdobný záver možno formulovať aj vo vzťahu k právu na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru s poukazom na ustálenú judikatúru ústavného súdu, v ktorej sa opakovane uvádza, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom zákone Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97), a preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07). Navyše, ústavný súd poukazuje aj na skutočnosť, že z judikatúry ESLP (napr. rozsudok zo 16. 7. 1971 vo veci Ringeisen c. Rakúsko, séria A č. 13) možno vyvodiť limitovaný priestor na uplatňovanie práva na spravodlivé súdne konanie v správnom súdnictve (pojem „občianske práva a záväzky“ a „trestné obvinenie“). Ústavný súd nepovažuje za potrebné vo veciach sťažovateľa k tejto otázke zaujať meritórny postoj, keďže bez ohľadu na odpoveď by k záveru o porušení práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými rozhodnutiami najvyššieho súdu nemohol dospieť.

Rovnaký záver ako vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy je potrebné podľa názoru ústavného súdu formulovať aj vo vzťahu k namietanému porušeniu práva zaručeného čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru, keďže jeho aplikácia je viazaná na splnenie podmienok vyplývajúcich z vnútroštátneho práva. Tieto sú v podmienkach Slovenskej republiky v správnom súdnictve predurčené jeho (už spomínaným) primárnym účelovým zameraním na ochranu subjektívnych práv žalobcu. Preto ak príslušný súd v správnom súdnictve nemohol pre nedostatok vplyvu preskúmaných rozhodnutí orgánov verejnej správy na subjektívne postavenie sťažovateľa preskúmať ich zákonnosť, potom rešpektoval vnútroštátne podmienky uplatnenia práva zaručeného čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru. Z toho vyplýva, že v sťažovateľom namietaných prípadoch k porušeniu čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru nemohlo dôjsť.

Ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by mohli viesť k záveru o porušení základného práva sťažovateľa na priaznivé životné prostredie podľa čl. 44 ods. 1 ústavy

napadnutými rozsudkami a napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosti sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnené.

Keďže sťažnosti boli odmietnuté ako celok, ústavný súd o ďalších návrhoch uplatnených v sťažnostiach nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júna 2016